

**АСОЦІАЦІЯ
МІСТ УКРАЇНИ**
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Консервація об'єктів, пошкоджених внаслідок бойових дій

Матеріал розроблено в рамках Програми Ради Європи «[Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні](#)» консультанткою Тетяною Станкус, у співпраці з Олександром Логіновим, юристом Асоціації міст України

Перелік використаних скорочень:

ВАНП	Військова адміністрація населеного пункту
ОМС	Орган місцевого самоврядування
ОЗ	Основні засоби
Положення № 1183	Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.97 № 1183
Наказ № 818	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 № 818

Питання 1. Що таке консервація ОЗ?

Відповідь.

Консервація ОЗ – це комплекс заходів, спрямованих на довгострокове (але не більш як три роки) зберігання ОЗ у разі припинення виробничої та іншої господарської діяльності з можливістю подальшого відновлення їх функціонування.

Таке визначення наведено у п. 2 Положення № 1183.

При цьому Положення № 1183 є обов'язковим виключно для підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, а також засновані на державній власності.

Натомість інші підприємства та установи, у т. ч. засновані на комунальній власності, можуть застосовувати норми Положення № 1183 повністю або частково **у добровільному порядку**. На цьому свого часу наголосило Міністерство розвитку громад та територій України у [листі від 14.11.2012 № 7/15-18364](#).

Разом з тим за відсутності іншого, затвердженого на місцевому рівні документа з підготовки до консервації, у питаннях консервації та розконсервації ОЗ вважаємо за доцільне орієнтуватися саме на норми Положення № 1183. Відтак, орган місцевого самоврядування або військова адміністрація населеного пункту має затвердити власне Положення про порядок консервації основних фондів, у тому числі установ та організацій.

Порядок та умови проведення консервації та розконсервації об'єктів незавершеного будівництва визначено [Положенням про порядок консервації та розконсервації об'єктів](#)

Питання 2. На який термін проводиться консервація ОЗ?

Відповідь.

Виходячи з п. 2 Положення № 1183 консервація проводиться на термін, що не перевищує три роки.

Утім, на переконання фахівців Міністерства розвитку громад та територій України, висловлене у вищезгаданому листі, підприємства та установи або їх власники, для яких вимоги Положення № 1183 не є обов'язковими, можуть самостійно приймати рішення про строк консервації ОЗ.

Варто враховувати, що цей строк цілком **може перевищувати граничний**, визначений нормою п. 2 Положення № 1183 на рівні трьох років.

Водночас з огляду на обставини, рекомендуємо проводити консервацію пошкоджених об'єктів **на період дії правового режиму воєнного стану + шість місяців** після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано. Для того щоб була змога провести їх подальше відновлення.

Питання 3. З яких етапів складається процедура консервації?

Відповідь.

Процедуру консервації ОЗ умовно можна поділити на таких **п'ять етапів**:

- 1) утворення комісії;
- 2) підготовка техніко-економічного обґрунтування;
- 3) затвердження проекту консервації та прийняття рішення про консервацію;
- 4) проведення технологічних робіт з консервації;
- 5) прийняття об'єктів на консервацію.

Питання 4. Як утворюється комісія з питань проведення консервації?

Відповідь.

Для підготовки обґрунтованих матеріалів щодо консервації ОЗ та тимчасового виведення їх з експлуатації за наказом керівника (розпорядженням сільського, селищного, міського голови, наказом начальника ВАНП) утворюється **комісія з питань проведення консервації майна**. Очолює таку комісію керівник підприємства або іншого виконавчого органу. Це передбачено п.10 Положення № 1183.

Утім, можна не створювати окрему комісію для підготовки матеріалів щодо консервації пошкоджених об'єктів. Ці функції можна покласти на постійно діючу інвентаризаційну комісію або комісію зі списання майна. Головне — чітко прописати покладення таких обов'язків на відповідну комісію у розпорядчому документі про консервацію майна.

Рішення про тимчасове виведення ОЗ з експлуатації та їх консервацію комісія вносить за формою згідно з додатком № 1 до Положення № 1183. Зокрема, комісія має оформити Акт про тимчасове виведення основних фондів з виробничого процесу та їх консервацію.

Питання 5. Що включає в себе підготовка техніко-економічного обґрунтування?

Відповідь.

Техніко-економічне обґрунтування необхідності проведення консервації ОЗ включає (п. 12 Положення № 1183):

- 1) **відомості про основні засоби, що підлягають консервації**, зокрема: найменування та місцезнаходження установи, орган, уповноважений управляти майном, балансова вартість;
- 2) **проект консервації**, який складається з:

- пояснювальної записки, яка має містити інформацію про порядок і графік виведення з експлуатації основних засобів та їх консервацію, тривалість консервації та заходи зі збереження законсервованих об'єктів;

- технологічної документації проведення консервації;

- Переліку робіт, ресурсів (матеріальних і трудових) та кошторису витрат, пов'язаних з проведенням консервації та розконсервації основних фондів підприємства, за формою згідно з додатком № 2 до Положення № 1183;

3) **акт технічного стану ОЗ** на момент їх консервації;

4) **дані про облік ОЗ** із розподілом за групами, що підлягають консервації.

Таким чином, техніко-економічне обґрунтування має містити підтвердження неможливості та/або тимчасової недоцільності використання пошкоджених об'єктів.

Питання 6. В чому полягає затвердження проекту консервації та прийняття рішення про консервацію?

Відповідь.

Проект консервації разом із супровідними документами необхідно подати на затвердження органу, уповноваженому управляти майном. Це передбачено п. 6 Положення № 1183 і має бути відображено в Положенні, яке затвердить ОМС.

Тобто відповідний ОМС має розглянути на засіданні та затвердити проект консервації конкретних об'єктів нерухомості.

Безпосередньо підставою для консервації пошкоджених об'єктів комунальної власності буде **рішення ОМС**. Тільки після прийняття ОМС такого рішення можна розпочинати технологічні роботи з консервації відповідних ОЗ. Рекомендуємо у Положенні про консервацію повноваженнями з прийняття рішень про консервацію підприємств та установ наділити саме виконавчий орган, який може оперативніше приймати відповідні рішення. Утім, якщо не має організаційних проблем з проведенням сесій, такі повноваження можуть бути закріплені і за відповідним представницьким органом.

Питання 7. Як прийняти об'єкти на консервацію?

Відповідь.

Після закінчення усіх технологічних робіт, пов'язаних з консервацією, необхідно оформити прийняття законсервованих об'єктів. Для цього комісія складає **Акт про прийняття ОЗ на консервацію**¹.

Цей документ має затвердити орган, уповноважений управляти майном.

Типової чи примірної форми цього акту наразі на законодавчому рівні не затверджено. Тому його можна скласти **у довільній формі** з дотриманням вимог щодо обов'язкових реквізитів, передбачених [ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-XIV](#).

При цьому за основу можна взяти форму Акта внутрішнього переміщення ОЗ, затверджену Наказом № 818.

Важливо: використання законсервованих основних засобів протягом установленого строку консервації **заборонено**.

Це зазначено у п. 9 Положення № 1183 і пов'язано з окремою процедурою розконсервації та податковим законодавством.

Тому факт призупинення експлуатації об'єкта на період його консервації необхідно відобразити в Інвентарній картці обліку об'єкта ОЗ.

Питання 8. Як відобразити консервацію ОЗ у бухгалтерському обліку?

¹Зразок заповнення цього акту дивіться у відповіді на запитання 8.

Законсервовані об'єкти ОЗ слід продовжувати обліковувати на балансі установи на відповідних синтетичних рахунках.

Утім, для зручності варто відокремити в обліку об'єкти, які перебувають на консервації, від решти, які продовжують експлуатуватися. Для цього у межах субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої» доцільно відкрити відповідні аналітичні рахунки.

Це саме стосується й інформації про суму накопиченого зносу законсервованих об'єктів.

Таким чином не завадить відкрити аналітичний рахунок і в межах субрахунку 1411 «Знос основних засобів».

Наприклад, це можуть бути такі **аналітичні рахунки**:

- **1013/к** «Будівлі та споруди на консервації»;
- **1411/к** «Знос основних засобів на консервації».

Важливо: На період консервації ОЗ **нарахування амортизації призупиняється**.

Таким є припис [п. 3 розд. IV національного положення \(стандарту\) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202](#).

Отже, необхідно призупинити нарахування амортизації на законсервовані об'єкти починаючи з місяця, наступного за місяцем переведення відповідного об'єкта на консервацію. Підставою буде Акт про тимчасове виведення ОЗ з експлуатації та їх консервацію. Поновити нарахування амортизації слід з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт розконсервовано.

Що стосується витрат, пов'язаних з консервацією та розконсервацією пошкоджених об'єктів, то ці суми підлягають віднесенню на **витрати звітного періоду**. Адже ці витрати можна розглядати як такі, що спрямовані на підтримання майбутніх економічних вигід (потенціалу корисності) відповідного об'єкта на первісно оціненому рівні.

Такі витрати слід відображати за дебетом **субрахунку 8013** «Матеріальні витрати».

При складанні річної фінансової звітності залишкову вартість ОЗ, що тимчасово не використовуються (знаходяться на консервації), необхідно навести у [Примітках до річної фінансової звітності](#) (ф. № 5-дс) за кодом **рядка 191**.

Приклад. Згідно зі звітом за результатами обстеження пошкодженої внаслідок бойових дій будівлі рекомендовано виконання робіт з відновлення будівлі шляхом її реконструкції. Однак з огляду на відсутність фінансової можливості інвентаризаційна комісія місцевої ради дійшла висновку про доцільність проведення консервації зазначеного об'єкта. З урахуванням результатів інвентаризації пошкодженого майна сільський голова видав розпорядження про тимчасове призупинення експлуатації будівлі, шляхом її консервації.

На виконання розпорядження сільського голови інвентаризаційна комісія підготувала техніко-економічне обґрунтування необхідності проведення консервації пошкодженої будівлі. Проект консервації було передано на затвердження ОМС.

За даними бухгалтерського обліку первісна вартість пошкодженої будівлі становить 1250000 грн, а сума нарахованого зносу — 950000 грн.

Роботи, пов'язані з консервацією об'єкта, виконала підрядна організація. Загальна вартість робіт згідно з договором підряду — 37000 грн.

За фактом консервації будівлі було складено Акт про прийняття ОЗ на консервацію у довільній формі та зроблено відповідні записи до Інвентарної картки обліку об'єкта ОЗ.

Консервація пошкодженої будівлі підрядним способом

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн	№ МО
		дебет	кредит		

1	Отримано асигнування для консервації пошкодженої будівлі	2313	7011	37000	2
2	Виконано роботи з консервації будівлі	8013	6211	37000	6
3	Перераховано кошти підряднику за консервацію будівлі	6211	2313	37000	2, 6
4	Відображено консервацію будівлі:				
	- на суму первісної вартості будівлі	1013/к	1013	1250000	-
	- на суму накопиченого зносу будівлі	1411	1411/к	950000	-

Зразок*

Затверджено рішенням
сесії Васюківської сільської
ради від 15.08.2023 № 7

Акт
про прийняття основних засобів на консервацію
від 15.08.2023 № 1

Найменування об'єкта	Адреса місцезнаходження об'єкта	Інвентарний номер	Первісна (переоцінена) вартість	Знос	Дата введення в експлуатацію	Строк консервації
Будівля будинку культури Васюківської сільської ради	Село Васюківка, вул. Івана Франка, 27	101310778	1250000	950000	12.03.1985	3 роки

Матеріально відповідальна особа: завгосп Іваненко І.П.

Коротка характеристика об'єкта консервації: будівля будинку культури Васюківської селищної ради зазнала пошкоджень внаслідок збройної агресії РФ. Конструктивні елементи будівлі: фундамент, стіни — у задовільному технічному стані. Дах та вікна – зруйновані повністю.

Висновок: Інвентаризаційна комісія Васюківської сільської ради внесла пропозицію щодо консервації пошкодженої внаслідок збройної агресії РФ будівлі будинку культури Васюківської сільської ради. На сесії Васюківської сільської ради від 15.08.2023 № 7 прийнято рішення про консервацію будівлі будинку культури Васюківської сільської ради строком на 3 роки. З метою запобігання подальшому руйнуванню будівлі виконати роботи з її консервації. Все майно і обладнання, яке знаходиться всередині будівлі, передати на склад Васюківської сільської ради за адресою с. Васюківка, вул. Миру, 17.

Голова комісії:

Петрусенко

Петрусенко О.Ю.

Члени комісії:

Зозуля

Зозуля В.М.

Матеріально відповідальна особа

*Махно
Коваленко
Ступник
Іваненко*

*Махно А.Т.
Коваленко Д.К.
Ступник Г.В.
Іваненко І.П.*

**Усі цифри і назви є умовними*